

Veřejností obdivované, profesně nedocenené - Lékařská fakulta Masarykovy univerzity upozorňuje na paradoxy sesterských profesí

9.5.2025 - | Masarykova univerzita

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity je zapojena do dlouhodobého mezinárodního projektu EQUANU zaměřeného na otázky rovnosti ve společenském a profesním postavení sester. Průběžná zjištění nicméně poukazují spíše na nerovnost: zatímco veřejnost si sester váží, což opakovaně dokládají i žebříčky prestiže povolání, jejich profesní sebevnímání je výrazně nižší. Tři čtvrtiny sester vnímají úroveň svého profesního uznání jako velmi nízkou nebo spíše nízkou. Čtyřicet procent sester zapojených do průzkumu dokonce v posledních třech měsících zvažovalo změnu zaměstnání právě kvůli nedostatečnému uznání, přestože naprostá většina považuje svou práci za zajímavou.

„Pocit, že jim není dána dostatečná pozornost, je vlastní i dalším nelékařským zdravotnickým profesím. Obecně je pak podceňování jakýmsi fenoménem pomáhajících profesí, ale i třeba učitelů, kteří se mimochodem ve veřejných průzkumech prestiže povolání umísťují podobně jako sestry na třetím nebo čtvrtém místě, hned za lékaři a piloty,“ říká Andrea Pokorná, přednostka Ústavu zdravotnických věd Lékařské fakulty Masarykovy univerzity (ÚZV LF MU). Příčin takového sebehodnocení je dle ní více – od platového ohodnocení přes množství kompetencí až po míru autonomie.

Jak vyplývá z mezinárodního srovnání a z příkladu třeba skandinávských zemí, právě kompetence podmíněné vyšším vzděláním hrají v sebereflexi sester důležitou roli. „V zemích, kde je dlouholetá tradice vysokoškolského vzdělávání sester, se kterou je spojena i jejich větší kompetentnost nebo činnost v komunitní péči, si samy sebe víc váží,“ pokračuje Pokorná, která se na vzdělávání všeobecných sester podílí nejen jako proděkanka lékařské fakulty ale také v roli členky několika pracovních skupin na Ministerstvu zdravotnictví ČR. V Česku se dle ní sice na postupném posilování kompetencí všeobecných sester systémově pracuje, v praxi se však nezřídka mívá účinkem. Po příčině lze pátrat v nedůsledné aplikaci zákona č. 96/2004 o nelékařských zdravotnických povoláních, který po vstupu Česka do Evropské unie přesunul těžiště vzdělávání všeobecných sester ze středních škol na ty vysoké.

„Na mnoha středních zdravotnických školách se bohužel dodnes příliš nezměnily principy vzdělávání a dodnes praktické sestry učí kompetencím sester všeobecných, což už by dělat neměly. Pak to může vést k problémům na pracovišti,“ poukazuje na souvislosti a potřebu jasné hierarchizace sesterských profesí Pokorná. „V nemocnicích je totiž často na vysokoškolsky vzdělané všeobecné sestry pohlíženo jako na ‚ty teoreticky‘ a vedoucí sestry – samy stále ještě často se středoškolským vzděláním – všechny pověřují stejnou prací bez ohledu na vzdělání a kompetence. Pak všichni dělají všechno, což v důsledku vede akorát k tomu, že jsou všichni unavení.“

Jak přitom dodává Dana Dolanová z ÚZV LF MU, problém rozlišit kvalifikaci sester se netýká jen laické veřejnosti. I ten by měl však projekt EQUANU adresovat. „Je smutné, jestliže rozdíl mezi všeobecnou a praktickou sestrou nevnímají ani ti, kteří by o nich měli rozhodovat. Často nechápou, proč má vysokou školu, když je v jejich očích ‚jen sestra‘. Smyslem průzkumu tak je nejen přispět k formování zdravotnických politik, ale také upozornit na rozdílnost kompetencí sesterských profesí,“ uzavírá Dolanová.

O projektu EQUANU

Projekt EQUANU – Equality in societal and professional recognition of nurses (Rovnost ve společenském a profesním postavení sester) je zaměřen na srovnání společenského a profesního postavení sester ve vybraných evropských zemích. Dlouhodobá studie probíhající v letech 2022-2031 nabízí možnost účasti v dotazníkovém průzkumu široké veřejnosti i zdravotnickým profesionálům. Cílem letošního sběru dat je kromě identifikace rozdílů ve vnímání společenského postavení sester také posouzení úrovně jejich autonomie spolu s možnostmi sester angažovat se v oblasti praxe založené na důkazech coby ukazatelů profesního uznání. Studie je realizovaná v několika evropských zemích (Česká republika, Belgie, Řecko, Itálie, Norsko, Portugalsko, Slovinsko, Španělsko, Nizozemí, Velká Británie) s přihlédnutím ke specifikům každé země. Zjištění mají přispět k formulaci doporučení, která by v budoucnu vedla k jednotnější představě o profesní roli sester v evropském prostředí, což by zároveň (mimo jiné) mohlo podpořit a usnadnit jejich mobilitu na evropském pracovním trhu.

<https://www.muni.cz/pro-media/tiskove-zpravy/verejnosti-obdivovane-profesne-nedocenene-lekarska-fakulta-masarykovy-univerzity-upozoruje-na-paradoxy-sesterskych-profesi>